

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

*Методичні рекомендації з освітньої компоненти
для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія*

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2022

УДК 159.9:001.89:378.22(076)

М 54

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 27.05.2022 р.)*

Рецензенти:

Мігіна С. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Коломієць Т. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Поліського національного університету

Котлова Л. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувачка кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Житомирського державного університету ім. І. Франка

М 54 **Методологія наукових досліджень** : Методичні рекомендації з освітньої компоненти для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія / Уклад.: Г.В. Пирог. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. 52 с.

Методичні рекомендації з освітньої компоненти «Методологія наукових досліджень» укладено для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. У роботі представлено теми, визначені робочою програмою підготовки фахівців, які відповідають компетентностям та програмним результатам навчання.

Методичні рекомендації включають загальні положення до курсу, критерії оцінювання навчальної діяльності студентів, інформаційний обсяг освітньої компоненти, розподіл навчального часу за темами, завдання та матеріали до практичних занять і самостійної роботи для студентів денної і заочної форм навчання, а також завдання для студентів з індивідуальним планом навчання. Представлені завдання та вимоги до підсумкової модульної роботи, екзамену, а також література, рекомендована до занять і курсу в цілому.

УДК 159.9:001.89:378.22(076)

© Г.В. Пирог, 2022

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2022

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	6
3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ	8
4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ	10
5. ПРАКТИЧНИЙ КУРС	11
6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ З ІНДИВІДУАЛЬНИМ ПЛАНОМ НАВЧАННЯ	28
7. ПІДСУМКОВА МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА	28
8. ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ	31
9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	34
ДОДАТКИ	37

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Освітня компонента «Методологія наукових досліджень» розроблена для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія і має виражену інтегративну, науково-практичну спрямованість. В її основу покладено сучасні уявлення про наукове дослідження, враховані останні досягнення в області теорії і практики психологічного дослідження. Безпосереднє практичне значення навчальний даний курс має для підготовки курсової та кваліфікаційної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти, самостійної дослідницької наукової роботи студентів. Навчальна дисципліна має особистісно-розвивальне навантаження, сприяє формуванню дослідницького мислення, інтересу до професії психолога.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є наукове дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки: пов'язана з освітніми компонентами «Філософія науки», «Інтелектуальна власність», «Управління освітніми проектами».

Мета вивчення освітньої компоненти: засвоєння здобувачами базових знань щодо наукової діяльності, технології планування та організації науково-психологічного дослідження, оформлення отриманих результатів.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- засвоїти теоретичні основи наукової діяльності, методології та наукового дослідження;
- оволодіти практичними навичками планування і організації всіх етапів науково-психологічного дослідження;
- інтегрувати отримані теоретичні знання і практичні навички для застосування їх в ході дослідницької роботи;
- розвинути дослідницьке мислення, наукову творчість та інтерес до емпіричних досліджень в галузі психології;
- сформувані готовність до застосування отриманих знань, навичок і умінь дослідницької роботи в практичній діяльності психолога.

Компетентності та програмні результати навчання

Компетентності

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі психологічної професійної діяльності.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР13. Складати програму самоосвіти, опановувати нові дослідницькі методи і технології психологічної допомоги.

2. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
<i>Задовільно</i>		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт з ОК «Методологія наукових досліджень» проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми: поточний контроль – практичні заняття, усне опитування, тестовий контроль, практичні роботи; модульний контроль – підсумкова модульна контрольна робота; підсумковий контроль – екзамен.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на практичних заняттях; засвоєння модуля (модульний контроль) – на практичному підсумковому занятті.

Кожне практичне заняття оцінюється по 100-бальній системі. При контролі оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; якість виконання практичних завдань; результати експрес-контролю у формі тестів тощо.

Підсумкова кількість балів за модуль виставляється як середнє арифметичне балів за всіма формами контролю.

Обов'язкові види робіт:

- Підготовка виступу на практичне заняття;
- Участь у дискусії на семінарському занятті;
- Виконання практичних завдань на занятті;
- Тестові завдання;
- Практичні роботи з підготовки методологічної частини магістерського дослідження (змісту, бібліографії, вступу тощо).

Види робіт на вибір: презентація.

Критерії оцінювання:

№ заняття	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ	УД	ВЗ	ТЗ	ПР	П	
	Підготовка виступу	Участь у дискусії	Виконання практичних завдань	Тестові завдання	Практичні роботи	Презентація	
1	-	40	10	-	50	-	100
2	30	10	-	50	-	10	100
3	-	10	-	-	90	-	100
4	-	10	40	-	50	-	100
5	30	10	-	50	-	10	100
6	-	20	30	-	50	-	100
7	50	30	-	-	-	20	100
8	-	-	50	50	-	-	100
9	-	40	-	-	60	-	100
10	-	40	-	-	60	-	100

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	$M_{\%1} = 100$
Сума	100

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є **екзамен**, то здобувачі вищої освіти, в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО):

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО):

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль І. Теоретичні та прикладні засади методології наукових досліджень

Наука як соціальне явище. Загальне поняття про науку. Завдання та функції науки. Наука як процес пізнання, як система знань, як соціальний інститут, як діяльність. Організація наукової діяльності і державна політика України в галузі науки.

Нормативні засади наукової діяльності. Поняття та вимоги академічної доброчесності. Кваліфікаційна робота здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Особливості написання магістерської роботи з психології: призначення й вимоги, мета й завдання. Етапи та терміни виконання магістерської роботи.

Методологія науки. Метод наукового пізнання: поняття та характеристики. Поняття про методологію наукового дослідження. Структура наукової методології. Філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Конкретно-наукова методологія. Технологічний рівень методології.

Класифікація наук. Теоретичні та методологічні принципи науки. Системний підхід у науковому пізнанні.

Наукове дослідження. Характеристики наукового дослідження. Види досліджень. Загальна характеристика процесу наукового дослідження. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Наукова інформація: поняття, характеристики, види.

Робота з науковими джерелами. Опрацювання наукових джерел та літератури під час наукового дослідження. Правила посилання на джерела. Стандарти оформлення бібліографічних джерел: українські стандарти ДСТУ 8302:2015 і ДСТУ 7.1:2006, міжнародні стандарти APA, Harvard. Вимоги до оформлення бібліографії кваліфікаційної роботи.

Методологічні засади психологічного дослідження. Основні методологічні підходи в психології. Основні категорії психології: активність (діяльність), поведінка, спілкування, особистість. Методологічні принципи психології: детермінізму, розвитку, системності тощо. Класифікації методів психологічного дослідження.

Специфіка науково-психологічного дослідження. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень. Номотетичний та ідеографічний підходи у психологічних дослідженнях. Лонгитюдні, порівняльні та крос-культурні дослідження. Стратегії психологічного дослідження. Описові (неекспериментальні) стратегії: зіставлення, пояснювальна (інтерпретаційна), біографічна тощо. Кореляційне та факторне дослідження. Експериментальні

стратегії психологічного дослідження: констатууюча, формууюча, зіставлення тощо.

Етапи роботи над психологічним дослідженням. Послідовність, логіка, завдання та зміст різних етапів виконання науково-психологічного дослідження.

Поняття наукової проблеми. Тема дослідження та її формулювання. Структура й зміст наукової роботи з психології.

Об'єкт та предмет дослідження. Мета й завдання дослідження. Гіпотеза дослідження. Вступ до наукової роботи

Теорія і теоретична модель психологічного дослідження. Теорія у структурі наукового дослідження. Теоретико-методологічний аналіз психологічної проблеми. Теоретична модель досліджуваного явища. Особливості моделей психологічних явищ.

Теоретичні основи магістерського дослідження. Структура та зміст першого розділу кваліфікаційної роботи з психології. Розробка теоретичної моделі магістерських досліджень.

Емпіричні методи психологічного дослідження: спостереження, опитування, тестування, біографічний та архівний. Аналіз продуктів діяльності та контент-аналіз в психології. Проективні методи. Експеримент як метод психологічного дослідження. Психосемантичне дослідження. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги. Схема (модель) емпіричного дослідження. Планування дослідження. Проведення емпіричного дослідження.

Апробація результатів науково-психологічного дослідження. Аналіз та інтерпретація отриманих результатів. Формулювання висновків. Публікація результатів дослідження. Види наукових публікацій. Наукова стаття та тези: поняття, спільні та відмінні характеристики.

Наукові конференції, семінари: організація та правила участі. Вимоги, правила оформлення публікацій. Підготовка тез до опублікування. Науковий стиль.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

№	Теми	Всього	Аудиторні заняття		Самостійна робота
			лекції	практичні	
1.	Наука як соціальне явище		2	2	7
2.	Методологія науки		2	2	7
3.	Наукове дослідження		2	2	7
4.	Методологічні засади психологічного дослідження		2	2	7
5.	Специфіка науково-психологічного дослідження		2	2	12
6.	Етапи роботи над психологічним дослідженням		2	4	12
7.	Теорія і теоретична модель психологічного дослідження		2	2	8
8.	Емпіричні методи психологічного дослідження		2	2	8
9.	Апробація результатів науково-психологічного дослідження		2	2	12
	Підсумкова модульна контрольна робота (ПМКР)			2	
	Екзамен				
ВСЬОГО (4 кредити)		120	18	22	80

5. ПРАКТИЧНИЙ КУРС

Практичні заняття з освітньої компоненти «Методологія наукових досліджень» проводяться у двох форматах:

– **Практичні семінарські заняття** – дискусії, обговорення питань з теоретичних аспектів наукової методології;

– **Практичні заняття** – виконання практичних завдань з методологічного забезпечення психологічного дослідження, у тому числі роботи над кваліфікаційним магістерським дослідженням.

Студенти мають до практичного заняття ознайомитися з **планом та завданнями для самостійної роботи** та виконати необхідну підготовчу роботу. Під час та після практичного заняття студенти виконують заплановану **практичну роботу**, готують необхідні **звітні матеріали** та здають їх викладачу на наступному занятті.

Студенти, що були відсутні на занятті, у тому числі з індивідуальним планом навчання, ознайомлюються з планом практичного заняття, виконують завдання для самостійної роботи та практичну роботу, готують вказані звітні матеріали та здають (надсилають) їх викладачу до наступного заняття.

Практичне заняття 1. НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомлення з вимогами до написання наукової роботи з психології та вимогами академічної доброчесності.

Професійна спрямованість: підготовка до проведення магістерського дослідження з психології, формування у здобувачів позиції академічної доброчесності.

План заняття:

1. Обговорення поняття та вимог *академічної доброчесності*, університетських документів, що її регулюють.

2. Ознайомлення зі змістом *Декларації про дотримання академічної доброчесності ЖДУ ім. І. Франка* та її підписання.

3. Обговорення *Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу ЖДУ ім. І. Франка*.

4. Обговорення особливостей написання *магістерської роботи з психології*: призначення й вимог, мети й завдань.

5. Ознайомлення з термінами виконання магістерської роботи та правилами заповнення *Завдання на кваліфікаційну роботу* (додаток 1).

6. Виконання *практичної роботи* – заповнення *Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти*.

7. Обговорення наукових інтересів магістрантів.

8. Поточне оцінювання.

Завдання для самостійної роботи:

До заняття	
1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Академічна доброчесність, магістерське дослідження, кваліфікаційна робота здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти</i>
2. Ознайомтесь з документами ЖДУ ім. І. Франка щодо дотримання академічної доброчесності	Положення про протидію плагиату https://zu.edu.ua/offic/pol_plagiat.pdf ; Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (п. 9) https://zu.edu.ua/offic/programa_yakosti_osvity.pdf ; Положення про комісію з питань академічної доброчесності https://zu.edu.ua/offic/pro-kom-dobrochesnosti.pdf
3. Ознайомтесь з вимогами до написання кваліфікаційної роботи	Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу ЖДУ ім. І. Франка https://zu.edu.ua/offic/pl_dyploynu.pdf
4. Ознайомтесь з метою, завданнями та основними етапами виконання магістерського дослідження з психології	Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – Житомир, 2019. – С. 4-6, 18-20.
5. Роздрукуйте бланк Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти	Додаток 1
Під час і після заняття	
Виконайте практичну роботу	Заповнення <i>Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти</i>

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи:

- Продумати власні наукові інтереси та сформуванати список можливих напрямків науково-психологічного дослідження;
- На сайті СПФ http://spf.zu.edu.ua/psihol_vkl_social.html знайти дані про викладачів кафедри, їхні наукові інтереси та обрати наукового керівника;
- Зустрітись з науковим керівником, обговорити власні наукові інтереси та сформулювати тему кваліфікаційної роботи, обговорити терміни виконання кожного етапу дослідження;
- У *Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти* внести тему, терміни виконання, ПБ і науковий ступінь, вчене звання, посаду наукового керівника;
- Підготувати два екземпляра *Завдання* (для себе і на кафедру), підписати їх, дати на підпис науковому керівнику.
- Здати на кафедру один екземпляр підписаного Плану-графіку.

Звітні матеріали за заняття, в тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання:

– Підписана Декларація про дотримання академічної доброчесності ЖДУ ім. І. Франка;

– Заповнене й підписане *Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти.*

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів	
	ПВ	УД Участь у дискусії		ВЗ Виконання практичних завдань	ТЗ	ПР Практична робота		П
		Щодо вимог академічної доброчесності та написання кваліфікаційної роботи	Визначення наукових інтересів	Підписання Декларації про дотримання академічної доброчесності		Заповнене, підписане й здане на кафедрі <i>Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти</i>		
1	-	20	20	10	-	50	-	100

**Практичне (семінарське) заняття 2.
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Мета: ознайомлення з організаційними, теоретичними, етичними, інформаційними засадами наукової діяльності.

План заняття:

1. Обговорення питань до практичного заняття.
2. Тестовий контроль.

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Організація наукової діяльності і державна політика України в галузі науки.
2. Класифікації наук.
3. Теоретичні, методологічні та етичні принципи науки.
4. Наукове дослідження: поняття, характеристики.
5. Системний підхід у науковому пізнанні.
6. Наукова інформація та інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Наука, організація наукової діяльності, державна політика в галузі науки, класифікація наук, теоретичні принципи науки, методологічні принципи науки, наукова етика, наукове дослідження, наукове пізнання, системний підхід, наукова інформація</i>
2. Опрацюйте рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	<ul style="list-style-type: none"> - Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. – К., 2014. – 142 с. - Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень. – Суми, 2016. – 260 с. - Данильян О. Г. Організація та методологія наукових досліджень. – Харків : Право, 2017. – 448 с. - Кислий В.М. Організація наукових досліджень. – Суми, 2011. – 224 с. - Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень. – К., 2004. – 216 с. - Лудченко, А. А. Основы научных исследований. – К., 2000. – 113 с. - Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К., 2010. – 352 с. - Основи наукових досліджень / за ред. В.І.Саюк, Є.Р.Чернишової. – К., 2012. – 144 с. - П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі. – К. : 2003. – 116 с. - Цехмістрова Г.С. Методологія та організація наукових досліджень. – К., 2012. – 352 с.

Відпрацювання пропущеного практичного (семінарського) заняття (у тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання):

- зробити стислий логічний конспект питань до практичного заняття та здати (надіслати) викладачу в електронному вигляді до або впродовж тижня після заняття. Якщо конспект здається пізніше, оцінка знижується;
- пройти тестовий контроль у викладача за темою практичного заняття.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ Підготовка виступу	УД Участь у дискусії	ВЗ	ТЗ Тестові завдання	ПР	П Презентація	
2	30	10	-	50	-	10	100

Практичне заняття 3. РОБОТА З НАУКОВИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

Мета: ознайомлення з правилами оформлення наукових джерел.

Професійна спрямованість: формування вмінь оформлення бібліографічного списку кваліфікаційної роботи з психології.

План заняття:

1. Перевірка виконання попередньої практичної роботи – заповнення *Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти* роботи.
2. Обговорення особливостей роботи з науковими джерелами та літературою під час наукового дослідження.
3. Правила *посилання на джерела*.
4. Інформування про різні *стандарти оформлення* бібліографічного опису: українські ДСТУ 8302:2015 і ДСТУ 7.1:2006, міжнародні APA, Harvard (додаток 2).
5. Знайомство з діючим українським стандартом оформлення бібліографічних джерел *ДСТУ 8302:2015* (додаток 3).
6. Вимоги до оформлення СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ кваліфікаційної роботи (додаток 4).
7. Виконання *практичної роботи* – створення СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ до магістерського дослідження.
8. Поточне оцінювання.

Завдання для самостійної роботи:

До заняття	
1. Ознайомтесь зі змістом понять	<i>Наукові джерела, наукова інформація, наукова література, посилання на джерела, бібліографія, стандарти оформлення бібліографічних джерел</i>
2. Опрацюйте <i>рекомендовану літературу</i>	Куликов 1.2.
3. Ознайомтесь з правилами посилання на джерела, роботи з науковими джерелами та оформлення бібліографії	Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. С. 12-15, 20.
Під час і після заняття	
Виконайте практичну роботу	Оформіть СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи:

- Зайти у наукометричну базу Google Академія та ввести ключові слова свого магістерського дослідження;

– Серед запропонованих джерел відібрати мінімум 30 варіантів за темою магістерського дослідження, надаючи перевагу науковим публікаціям за останні 5-10 років українською та англійською мовами, у тому числі праці наукового керівника;

– Створити на власному комп'ютері папку (наприклад, «література до магістерської») і зберегти у ній відібрані джерела;

– Переглянути відібрані джерела з точки зору наявності інформації, важливої для дослідження;

– Створити файл «Прізвище_список джерел» й оформити в ньому **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ**, додав у нього оформлені за вимогами ДСТУ 8302:2015 джерела за темою магістерського дослідження (додаток 4).

– надіслати викладачу та науковому керівнику для перевірки.

Примітка. Оцінка за список джерел ставиться за рекомендацією наукового керівника.

Звітні матеріали за заняття, в тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання:

– Оформлений за вимогами та зразком **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ**, що включає мінімум 30 джерел за темою магістерського дослідження.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ	УД участь у дискусії	ВЗ	ТЗ	ПР практична робота	П	
					Оформлення СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ		
3	-	10	-	-	90	-	100

Практичне заняття 4. СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Мета: ознайомлення з розділами науково-дослідницької роботи з психології.

Професійна спрямованість: формування навичок формулювання теми розробки структури наукового дослідження, створення «ЗМІСТу» кваліфікаційної роботи.

План заняття:

1. Перевірка виконання попередньої практичної роботи – написання СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ до магістерського дослідження.
2. Обговорення понять *наукової проблеми та теми наукового дослідження*.
3. Обговорення тематики магістерських досліджень у групі.
4. Виконання *практичних завдань*: формулювання тем наукових досліджень за переліком проблем у Додатку 5.
5. Інформування про розділи магістерської роботи з психології.
6. Знайомство з вимогами до оформлення титульного аркушу та ЗМІСТу магістерської роботи з психології (Додатки 6-7).
7. Виконання *практичної роботи* – оформлення титульного аркушу, розробка структури та створення початкового варіанту ЗМІСТу кваліфікаційної роботи.
8. Поточне оцінювання.

Завдання для самостійної роботи:

До заняття	
1. Ознайомтесь зі змістом понять	<i>Наукова проблема, тема наукового дослідження</i>
2. Опрацюйте <i>рекомендовану літературу</i> та підготуйтеся до обговорення на практичному занятті	– Горбунова В. В. Експериментальна психологія. – С. 28-29. – Волков Б.С., Волкова Н.В., Губанов А.В. Методология и методы психологического исследования. – С. 12-13.
3. Ознайомтесь зі структурою магістерської роботи та вимогами до оформлення ЗМІСТу	Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – С. 6-13, 33-34.
Після заняття	
Виконайте <i>практичну роботу</i>	Оформіть титульний аркуш і ЗМІСТ кваліфікаційної роботи за вимогами та зразком

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи:

- створити файл «магістерська_Прізвище»;
- у цьому файлі за зразком (додаток б) та вимогами у Методичних рекомендаціях до написання магістерських робіт з психології оформити титульний аркуш кваліфікаційної роботи;
- у цьому же файлі за зразком (додаток 7) та вимогами у Методичних рекомендаціях до написання магістерських робіт з психології оформити структуру власного магістерського дослідження у вигляді ЗМІСТу кваліфікаційної роботи;

- надіслати титульний аркуш і ЗМІСТ кваліфікаційної роботи викладачу та науковому керівнику;
- обговорити з науковим керівником ЗМІСТ кваліфікаційної роботи та відредагувати за його зауваженнями.

Примітка. Оцінка за ЗМІСТ ставиться за рекомендацією наукового керівника.

Звітні матеріали за заняття, в тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання:

- Оформлені за вимогами та зразком у методичних рекомендаціях титульний аркуш і ЗМІСТ кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ	УД участь у дискусії	ВЗ виконання практичних завдань	ТЗ	ПР практична робота	П	
	-	Щодо питань наукової проблеми та теми наукового дослідження	Формулювання тем наукових досліджень за переліком проблем		Оформлення титульного аркушу і ЗМІСТу кваліфікаційної роботи		
4	-	10	40	-	50	-	100

Практичне (семінарське) заняття 5. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: ознайомлення з особливостями науково-психологічних досліджень, їхніми етичними, правовими, організаційними засадами.

План заняття:

1. Обговорення питань до практичного заняття.
2. Обговорення стратегій магістерських досліджень здобувачів.
3. Тестовий контроль.

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень.
2. Номотетичний та ідеографічний підходи у психологічних дослідженнях. *Приклади досліджень.*

3. Лонгитюдні, порівняльні та крос-культурні дослідження. *Приклади досліджень.*

4. Описові (неекспериментальні) стратегії: зіставлення, пояснювальна (інтерпретаційна), біографічна тощо. *Приклади досліджень.*

5. Кореляційне та факторне дослідження. *Приклади досліджень.*

6. Експериментальні стратегії психологічного дослідження: констатуюча, формуюча, зіставлення. *Приклади досліджень.*

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Наукове дослідження, принципи психологічного дослідження, стратегії психологічного дослідження, кореляційне дослідження, номотетичний та ідеографічний підходи</i>
2. Опрацюйте рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	<ul style="list-style-type: none"> - Волков Б.С., Волкова Н.В., Губанов А.В. Методология и методы психологического исследования. – С. 6-8, 9-10. - Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія та соціальна робота. – №3. – 2005. – С.18-23. - Гудвин Дж. Исследование в психологии: методы и планирование. – СПб.: Питер, 2004. – С. 28-41, 52-86. - Музика О.Л. Курсові роботи з психології. – С. 38-86. - Янчук В.А. Методология и методы психологического исследования в психологии и социальных науках. – Мн.: АПО, 2011. – С. 282-292.
Інтернет-ресурси:	- Laws K.R. Negativland – a home for all findings in psychology. BMC Psychol 1, 2. 2013. https://doi.org/10.1186/2050-7283-1-2

Відпрацювання пропущеного практичного (семінарського) заняття 2 (у тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання):

– зробити стислий логічний конспект питань до практичного заняття та здати (надіслати) викладачу в електронному вигляді до або впродовж тижня після заняття. Якщо конспект здається пізніше, оцінка знижується;

– пройти тестовий контроль у викладача за темою практичного заняття.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ Підготовка виступу	УД участь у дискусії	ВЗ	ТЗ Тестові завдання	ПР	П Презентація	
5	30	10		50	-	10	100

Практичне заняття 6. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: ознайомлення зі структурою та змістом вступу кваліфікаційної роботи з психології.

Професійна спрямованість: формування навичок формулювання об'єкту та предмету, мети й завдань, гіпотези науково-психологічного дослідження; підготовка вступу до кваліфікаційної роботи.

План заняття:

1. Перевірка виконання попередньої практичної роботи – оформлення титульного аркушу і ЗМІСТу кваліфікаційної роботи.
2. Обговорення *ВСТУПу* кваліфікаційної роботи з психології, його складових.
3. Обговорення *актуальності* магістерських досліджень у групі.
4. Виконання *практичних завдань*: формулювання об'єкту та предмету, мети й завдань, гіпотези наукових досліджень за переліком проблем у Додатку 2.
5. Обговорення та формулювання *об'єктів і предметів, цілей і завдань, гіпотез* магістерських досліджень у групі.
6. Виконання *практичної роботи* – Написання частини *ВСТУПу* кваліфікаційної роботи.
7. Поточне оцінювання.

Завдання для самостійної роботи:

До заняття	
1. Ознайомтесь зі змістом понять	<i>Актуальність дослідження, об'єкт і предмет дослідження, гіпотеза, мета і завдання дослідження</i>
2. Опрацюйте <i>рекомендовану літературу</i> до практичного заняття	– Музика О.Л. Курсові роботи з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – С. 20-27. – Горбунова В. В. Експериментальна психологія. – С. 30-33. – Волков Б.С., Волкова Н.В., Губанов А.В. <i>Методология и методы психологического исследования.</i> – С. 13-16. – Куликов Л. В. <i>Методология и методы психологического исследования.</i> – Розділ 1.3
3. Ознайомтесь зі структурою та вимогами до оформлення <i>ВСТУПу</i> кваліфікаційної роботи	– Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. <i>Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології.</i> – С. 7-9, 35-38. – Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу ЖДУ ім. І. Франка https://zu.edu.ua/offic/pl_dyplomnu.pdf

Під час і після заняття	
Виконайте практичну роботу	Підготуйте ВСТУП кваліфікаційної роботи за вимогами та зразком

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи:

– спираючись на пояснення і приклади у Додатку 8, Методичних рекомендаціях до написання магістерських робіт з психології, сформулювати методологічні засади власного магістерського дослідження: актуальність, об'єкт і предмет, гіпотезу, мету і завдання, методи та організацію власного дослідження;

– у файлі «магістерська_Прізвище» після ЗМІСТу з нової сторінки написати ВСТУП, спираючись на вимоги, пояснення, приклади у Додатку 8, Методичних рекомендаціях до написання магістерських робіт з психології, Положенні про кваліфікаційну (дипломну) роботу ЖДУ ім. І. Франка;

– надіслати ВСТУП кваліфікаційної роботи викладачу та науковому керівнику;

– обговорити з науковим керівником ВСТУП кваліфікаційної роботи та відредагувати за його зауваженнями.

Примітка. Оцінка за ВСТУП ставиться за рекомендацією наукового керівника.

Звітні матеріали за заняття, в тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання:

- Оформлений за вимогами **ВСТУП** до кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ	УД участь у дискусії	ВЗ виконання практичних завдань	ТЗ	ПР практична робота	П	
		Щодо актуальності, об'єктів і предметів, цілей і завдань, гіпотез власних досліджень	Формулювання об'єкту та предмету, мети й завдань, гіпотези наукових досліджень за переліком проблем		Оформлення ВСТУПу		
6	-	20	30	-	50	-	100

Практичні (семінарські) заняття 7-8. ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: ознайомлення з психологічними методами отримання емпіричних даних, а також плануванням, процедурою та прикладами науково-психологічних досліджень.

План заняття:

1. Обговорення питань до практичного заняття.
2. Виконання практичних завдань: підбір можливих методів наукових досліджень за переліком проблем у Додатку 2.
3. Обговорення емпіричних методів магістерських досліджень здобувачів.
4. Тестовий контроль.

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Класифікації методів психологічного дослідження.
2. Спостереження у психології. *Приклади досліджень.*
3. Опитування та тестування в психології. *Приклади досліджень.*
4. Біографічний та архівний методи в психології. *Приклади досліджень.*
5. Аналіз продуктів діяльності та контент-аналіз в психології. *Приклади досліджень.*
6. Проективні методи. *Приклади досліджень.*
7. Психологічний експеримент. *Приклади досліджень.*
8. Психосемантичне дослідження. *Приклади досліджень.*
9. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги. *Приклади досліджень.*

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтесь зі змістом основних понять	<i>Емпіричні методи, спостереження, опитування, стандартизовані опитувальники, тести, аналіз продуктів діяльності, біографічний метод, архівний метод, експеримент</i>
2. Опрацюйте рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення питань на практичному занятті	<ul style="list-style-type: none"> - Горбунова В.В. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги // Психологія особистості. – 2015. – №1 (6). – С. 57-63. - Горбунова В. В. Як спланувати психологічний експеримент? // Практична психологія та соціальна робота. – Київ, 2010, № 4. – С.12-16. - Горбунова В.В. Структура психосемантичного дослідження // Соціальна психологія. – № 1 (21). – 2007. – С.170-178. - Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. - Мартин Д. Психологические эксперименты.

	<ul style="list-style-type: none"> - Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Экспериментальная психология: практический курс. - Янчук В.А. Методология и методы психологического исследования в психологии и социальных науках. – Мн.: АПО, 2011. – С. 211-262.
Интернет-ресурси:	- Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія. Житомир, 2020. URL: http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/30708

Відпрацювання пропущеного практичного (семінарського) заняття 2 (у тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання):

- зробити стислий логічний конспект питань до практичного заняття та здати (надіслати) викладачу в електронному вигляді до або впродовж тижня після заняття. Якщо конспект здається пізніше, оцінка знижується;
- пройти тестовий контроль у викладача за темою практичного заняття.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ Підготовка виступу	УД участь у дискусії	ВЗ виконання практичних завдань	ТЗ Тестові завдання	ПР	П Презентація	
7	50	30	-	-	-	20	100
8	-	-	50	50	-	-	100

Практичне заняття 9.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: ознайомлення зі структурою та змістом першого розділу кваліфікаційної роботи з психології.

Професійна спрямованість: підготовка першого розділу та теоретичної моделі кваліфікаційної роботи.

План заняття:

1. Перевірка виконання попередньої практичної роботи – написання ВСТУПу до кваліфікаційної роботи.
2. Обговорення *першого розділу* кваліфікаційної роботи з психології, вимог до нього.
3. Обговорення основних *понять і категорій, базових теорій* з тематики магістерських досліджень у групі.
4. Виконання *практичної роботи* – Розробка *теоретичної моделі* магістерських досліджень у групі.
8. Поточне оцінювання.

Завдання для самостійної роботи:

До заняття	
1. Ознайомтесь зі змістом понять	<i>Теорія, модель, теоретичний аналіз, теоретико-методологічний аналіз психологічної проблеми, теоретична модель досліджуваного явища</i>
2. Опрацюйте рекомендовану літературу до практичного заняття	– Музика О.Л. Курсові роботи з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – С. 28-32.
3. Ознайомтесь зі структурою та вимогами до написання Розділу 1 кваліфікаційної роботи	– Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – С. 9-17.
4. Підготуйте інформацію щодо теоретичних засад Вашого дослідження	Складіть список: – основних понять і категорій з теми Вашого магістерського дослідження; – тих підходів, концепцій, теорій, які зробили найбільш вагомий внесок у дослідження з Вашої тематики.
Під час і після заняття	
Виконайте практичну роботу	Розробіть теоретичну модель Вашого магістерського дослідження

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи:

– спираючись на пояснення і приклади у презентації до лекції «Теорія і теоретична модель психологічного дослідження», Методичних рекомендаціях до написання магістерських робіт з психології, сформулювати та представити у схематичному або табличному вигляді теоретичну модель власного магістерського дослідження;

- описати теоретичну модель, всі її складові та зв'язки;
- надіслати теоретичну модель викладачу та науковому керівнику;
- обговорити з науковим керівником теоретичну модель та відредагувати за його зауваженнями.

Примітка. Оцінка за теоретичну модель ставиться за рекомендацією наукового керівника.

Звітні матеріали за заняття, в тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання:

- **Теоретична модель** досліджуваного явища у схематичному або табличному вигляді та її опис.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ	УД участь у дискусії	ВЗ	ТЗ	ПР практична робота	П	
		Щодо понять і категорій, базових теорій з проблематики магістерських досліджень			Розробка теоретичної моделі		
2	-	40	-	-	60	-	100

Практичне заняття 10.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: знайомство з структурою, організацією, вимогами наукових конференцій.

Професійна спрямованість: формування навичок організації та участі у конференціях.

План заняття:

1. Перевірка виконання попередньої практичної роботи – *теоретичної моделі* досліджуваного явища.
2. Обговорення питання «*Науковий стиль*».
3. Обговорення поняття, видів і вимог *наукових конференцій*.
4. Ознайомлення з прикладом *інформаційного листа* до конференції, вимог до оформлення тез за результатами конференції (додаток).
5. Виконання *практичної роботи* – Підготовка тез за результатами власного теоретико-методологічного аналізу проблеми магістерського дослідження, розуміння теоретичної моделі.
6. Поточне оцінювання.

Завдання для самостійної роботи:

До заняття	
1. Ознайомтесь зі змістом понять	<i>Апробація результатів дослідження, наукові конференції, семінари, публікація результатів дослідження, наукова стаття, фахова стаття, тези, науковий стиль</i>
2. Опрацюйте рекомендовану літературу до практичного заняття	– Музика О.Л. Курсові роботи з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007.
3. Ознайомтесь з інформацією щодо питання	Науковий стиль

4. Ознайомтесь з правилами написання тез конференцій та інших публікацій	– Додаток 9 – Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – С. 20-21.
Під час і після заняття	
Виконайте <i>роботу</i>	<i>практичну</i> Підготуйте публікацію у вигляді тез

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи:

- Прочитати інформаційний лист до конференції (додаток 9);
- спираючись на пояснення та рекомендації у додатку 10, оформити результати власного теоретико-методологічного аналізу проблеми магістерського дослідження та розуміння теоретичної моделі у вигляді тез за вимогами в інформаційному листі;
- надіслати тези викладачу та науковому керівнику;
- обговорити з науковим керівником тези та відредагувати за його зауваженнями.

Примітка. Оцінка за тези ставиться за рекомендацією наукового керівника.

Звітні матеріали за заняття, в тому числі для студентів з індивідуальним планом навчання:

- **тези** за результатами власного теоретико-методологічного аналізу проблеми магістерського дослідження, розуміння теоретичної моделі відповідно вимог інформаційного листа конференції.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи						Сумарна кількість балів
	ПВ	УД участь у дискусії	ВЗ	ТЗ	ПР практична робота	П	
		Щодо наукового стилю			Написання тез		
10	-	40	-	-	60	-	100

Практичне заняття 11.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗА МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: формування навичок презентації результатів психологічних досліджень.

Професійна спрямованість: формування навичок організації та участі у конференціях, вміння робити презентацію результатів власного дослідження з психологічної проблематики.

План практичного заняття:

1. Моделювання етапів організації конференції.
2. Вибір кращого варіанта організації конференції.
3. Моделювання роботи конференції.
4. Доповіді та презентації студентами результатів теоретико-методологічного аналізу проблеми магістерського дослідження та теоретичної моделі.
5. Обговорення доповідей і презентацій, дискутування з представлених проблем.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтесь з рекомендаціями до підготовки презентацій	Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – С. 45-46.
2. Підготуйте тези за теоретичною моделлю дослідження, їх презентацію	Оформіть результати власного теоретико-методологічного аналізу проблеми магістерського дослідження, розуміння теоретичної моделі у вигляді тез за вимогами конференції. Підготуйте доповідь (за тезами) і презентацію на конференцію – до 5 хв.

Критерії оцінювання:

№ ПЗ	Кількість балів за кожен вид роботи							Сумарна кількість балів
	ПВ	УД участь у дискусії	ВЗ виконання практичних завдань	ТЗ	ПР практична робота	П	ПММ	
	,	Обговорення доповідей і презентацій, дискутування з представлених проблем	Моделювання етапів організації конференції		Доповідь та презентація результатів аналізу проблеми магістерського дослідження та теоретичної моделі			
2	-	20	30	-	50	-	-	100

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ З ІНДИВІДУАЛЬНИМ ПЛАНОМ НАВЧАННЯ

1. Ознайомитися з методичними рекомендаціями та самостійно вивчити теоретичний / лекційний матеріал з курсу.
2. Самостійно опрацювати питання до практичних семінарських занять, зробити конспекти, пройти тестовий контроль.
3. Виконати завдання практичних занять: підготувати й здати викладачу **бібліографію, титульний аркуш, зміст, вступ та теоретичну модель** свого магістерського дослідження.
4. Підготувати **тези** за теоретичною моделлю свого магістерського дослідження.

7. ПІДСУМКОВА МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Модульна контрольна робота складається з трьох завдань: **тестових, теоретичних, практичних**. Кожне з завдань оцінюється в 100 балів, загальна оцінка визначається як середнє арифметичне значення між ними.

I. Тестові завдання. Розв'язання тестових завдань передбачає пошук однієї правильної відповіді серед декількох.

II. Теоретичні питання. Розв'язання теоретичного завдання – це правильна відповідь на поставлене питання, яка має бути викладеною стисло, логічно, структуровано і містити думку автора (як висновки, узагальнення, класифікації тощо).

1. **Наука як соціальне явище.** Завдання та функції науки. Наука як процес пізнання, як система знань, як діяльність, як соціальний інститут.

2. **Розвиток науки.** Зарубіжна історія виникнення університетів як осередків науки та наукових кадрів. Становлення науки та системи вищої освіти в Україні.

3. **Класифікація наук. Роль науки** в соціально-економічному та технічному прогресі.

4. Сучасні особливості та тенденції **підготовки кадрів науково-дослідницької кваліфікації у світі.**

5. Організація наукової діяльності і державна **політика України в галузі науки, підготовки та використання наукових кадрів.**

6. **Методологія науки.** Поняття про методологію наукового дослідження. Теоретичні та методологічні принципи науки.

7. **Метод наукового пізнання:** поняття та характеристики. Класифікація методів наукового пізнання.

8. **Структура наукової методології.** Філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Теоретичні та методологічні принципи науки.

Системний підхід у науковому пізнанні. Конкретно-наукова методологія. Технологічний рівень методології.

9. **Наукове дослідження.** Ознаки наукового дослідження. Види досліджень.

10. **Наукове дослідження:** характеристика процесу наукового дослідження. Етичні та правові основи наукової діяльності.

11. **Наукова інформація:** поняття й характеристики. Види наукової інформації. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

12. **Специфіка науково-психологічного дослідження.** Загальні вимоги до науково-дослідницьких робіт в психології. Магістерське дослідження з психології: призначення й вимоги, мета й завдання.

13. **Методологія психологічного дослідження.** Категорії та принципи психологічного дослідження. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень.

14. **Стратегії психологічного дослідження:** неекспериментальні та експериментальні. Кореляційне дослідження.

15. **Емпіричні методи психологічного дослідження:** спостереження, опитування, стандартизовані опитувальники та тести, біографічний та архівний.

16. **Емпіричні методи психологічного дослідження:** експеримент, психосемантичне дослідження. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги.

17. **Поняття наукової проблеми.** Тема дослідження та її формулювання.

18. **Початкові етапи роботи над психологічним дослідженням.** Об'єкт та предмет дослідження. Мета й завдання дослідження. Гіпотеза дослідження.

19. **Структура й зміст наукової роботи з психології.** Вимоги до магістерського дослідження та кваліфікаційної роботи з психології:

20. **Теорія і теоретична модель психологічного дослідження.** Теоретико-методологічний аналіз психологічної проблеми. Теоретична модель досліджуваного явища. Особливості моделей психологічних явищ.

21. **План і структура емпіричного дослідження.** Збір емпіричних даних. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження. Основна частина магістерської роботи з психології. Висновки в магістерській роботі з психології.

22. **Апробація результатів науково-психологічного дослідження.** Наукові конференції, семінари: організація та правила участі.

23. **Наукові публікації:** види, вимоги й правила оформлення. Наукова стаття та тези: поняття, спільні та відмінні характеристики. Науковий стиль.

III. Практичні завдання. Виконання практичного завдання передбачає використання навичок формулювання методологічних засад психологічного дослідження.

Для вивчення однієї із запропонованих проблем сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

- Початок відвідування дитиною дитячого садка є дуже стресовим періодом у житті дитини.
- Чи залежить від особистісних та професійних якостей персоналу успіх функціонування банківської установи?
- Чи залежить від батьківського ставлення емоційний розвиток дитини?
- Чи впливає на діяльність військовослужбовців переживання емоційного дискомфорту?
- Чи залежить ефективність діяльності вчителя від уміння налагодити хороші взаємостосунки з учнями?
- У юнацькому віці схильність до маніпулювання може бути негативним фактором, що впливає на успіх у рішенні життєво важливих завдань (пошук близького друга, вибір супутника життя, оволодіння професією тощо).
- Чи впливає прокрастинація на формування успішної особистості?
- Високий рівень тривожності та наявність страхів у дітей є ознакою емоційного неблагополуччя.
- Високий рівень тривожності у дорослих є ознакою емоційного неблагополуччя.
- Чи пов'язане формування образу «Я-реальне» у підлітковому віці з розвитком особистісної рефлексії?

8. ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Допуск до екзамену:

1. Оволодіння теоретичним матеріалом з освітньої компоненти «Методологія наукових досліджень».
2. Зараховано всі завдання, передбачені робочою програмою (у тому числі опрацьовані пропущені заняття).
3. Пройдено перевірку рівня засвоєння знань з тем (підсумкова модульна контрольна робота).

Здобувачі вищої освіти, в яких підсумкова оцінка з вивченого модулю (ПОМ) становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивченого модулю (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО):

$$\text{ПОМ}=\text{ЕО}=\text{ПО}$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивченого модулю (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО):

$$\text{ПО}=(\text{ПОМ}+\text{ЕО})/2$$

Приклад:

Оцінка за модуль 1	Оцінка за екзамен	Підсумкова оцінка
85	81	83

Структура екзаменаційного білету

Екзаменаційний білет складається з трьох завдань: *тестових, теоретичного, практичного*. Кожне з завдань оцінюється в 100 балів, загальна оцінка визначається як середнє арифметичне значення між ними.

I. Тестові завдання. Розв'язання тестових завдань передбачає пошук однієї правильної відповіді серед декількох.

II. Теоретичні питання. Розв'язання теоретичного завдання – це правильна відповідь на поставлене питання, яка має бути викладеною стисло, логічно, структуровано і містити думку автора (як висновки, узагальнення, класифікації тощо).

1. **Наука як соціальне явище.** Завдання та функції науки. Наука як процес пізнання, як система знань, як діяльність, як соціальний інститут.

2. **Розвиток науки.** Класифікація наук. Зарубіжна історія виникнення університетів як осередків науки та наукових кадрів. Становлення науки та системи вищої освіти в Україні. Роль науки в соціально-економічному та технічному прогресі.

3. **Підготовка та використання наукових кадрів.** Сучасні особливості та тенденції підготовки кадрів науково-дослідницької кваліфікації у світі. Організація наукової діяльності і державна політика України в галузі науки.

4. **Методологія науки.** Поняття про методологію наукового дослідження. Метод наукового пізнання: поняття та характеристики. Класифікація методів наукового пізнання. Теоретичні та методологічні принципи науки.

5. **Структура наукової методології.** Філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Теоретичні та методологічні принципи науки. Системний підхід у науковому пізнанні. Конкретно-наукова методологія. Технологічний рівень методології.

6. **Наукове дослідження.** Ознаки наукового дослідження. Види досліджень. Етичні та правові основи наукової діяльності. Загальна характеристика процесу наукового дослідження.

7. **Наукова інформація:** поняття й характеристики. Види наукової інформації. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

8. **Специфіка науково-психологічного дослідження.** Загальні вимоги до науково-дослідницьких робіт в психології. Магістерське дослідження з психології: призначення й вимоги, мета й завдання.

9. **Методологія психологічного дослідження.** Категорії та принципи психологічного дослідження. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень. Стратегії психологічного дослідження: неекспериментальні та експериментальні. Кореляційне дослідження.

10. **Емпіричні методи психологічного дослідження:** спостереження, опитування, стандартизовані опитувальники та тести, біографічний та архівний. Експеримент як метод психологічного дослідження. Психосемантичне дослідження. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги.

11. **Етапи роботи над психологічним дослідженням.** Поняття наукової проблеми. Тема дослідження та її формулювання. Структура й зміст наукової роботи з психології. Об'єкт та предмет дослідження. Мета й завдання дослідження. Гіпотеза дослідження.

12. **Організація та проведення дослідження з психології.** Теоретико-методологічний аналіз психологічної проблеми. Теоретична модель досліджуваного явища. План і структура емпіричного дослідження. Збір емпіричних даних. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження. Основна частина магістерської роботи з психології. Висновки в магістерській роботі з психології.

13. **Апробація результатів науково-психологічного дослідження.** Наукові конференції, семінари: організація та правила участі. Види наукових публікацій. Вимоги, правила оформлення публікацій. Наукова стаття та тези: поняття, спільні та відмінні характеристики. Науковий стиль.

III. Практичне завдання. Виконання практичного завдання передбачає використання навичок формулювання методологічних засад психологічного дослідження.

Для вивчення однієї із запропонованих проблем сформулюйте тему наукового дослідження з психології, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи:

- Початок відвідування дитиною дитячого садка є дуже стресовим періодом у житті дитини.
- Чи залежить від особистісних та професійних якостей персоналу успіх функціонування банківської установи?
- Чи залежить від батьківського ставлення емоційний розвиток дитини?
- Чи впливає на діяльність військовослужбовців переживання емоційного дискомфорту?
- Чи залежить ефективність діяльності вчителя від уміння налагодити хороші взаємостосунки з учнями?
- У юнацькому віці схильність до маніпулювання може бути негативним фактором, що впливає на успіх у рішенні життєво важливих завдань (пошук близького друга, вибір супутника життя, оволодіння професією тощо).
- Чи впливає прокрастинація на формування успішної особистості?
- Високий рівень тривожності та наявність страхів у дітей є ознакою емоційного неблагополуччя.
- Високий рівень тривожності у дорослих є ознакою емоційного неблагополуччя.
- Чи пов'язане формування образу «Я-реальне» у підлітковому віці з розвитком особистісної рефлексії?

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
2. Горбунова В.В. Методи та методологія наукових досліджень у сфері психологічної допомоги / В.В. Горбунова // Психологія особистості. – 2015. – №1 (6). – С. 57-63.
3. Данильян О. Г. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2017. – 448 с.
4. Журавльова Л. П., Котлова Л. О., Пирог Г. В. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 48 с.
5. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник / В.М. Кислий. – Суми : Університетська книга, 2011. – 224 с.
6. Основи наукових досліджень : навч. посібник / за ред. В.І.Саюк, Є.Р.Чернишової. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
7. Цехмістрова Г.С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 352 с.
8. Valsiner J. From Methodology to Methods in Human Psychology. Springer, Cham, 2017. 115 p.

Додаткова:

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Волков Б.С., Волкова Н.В., Губанов А.В. Методология и методы психологического исследования. – М.: Академический проект; фонд «Мир», 2005. – 352с.
3. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. — К.: «ВД «Професіонал», 2007. — 208 с.
4. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія та соціальна робота. – №3. – 2005. – С.18-23.
5. Горбунова В.В. Структура психосемантичного дослідження // Соціальна психологія. – № 1 (21). – 2007. – С.170-178.
6. Горбунова В. В. Як спланувати психологічний експеримент? // Практична психологія та соціальна робота. – Київ, 2010, № 4. – С.12-16.
7. Гудвин Дж. Исследование в психологии: методы и планирование. – СПб.: Питер, 2004. – 558 с.
8. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень : навч. посібник. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 216 с.
9. Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.

10. Куликов Л. В. Методология и методы психологического исследования: Учебное пособие. – СПб.: ЛГОУ, 1999. — 100 с.
11. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. – СПб: “Социально-психологический центр”, 1996. – 392 с.
12. Лудченко, А. А. Основы научных исследований [Текст] : учеб. пособие / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак. – К. : Знання, 2000. – 113 с.
13. Мартин Д. Психологические эксперименты. – СПб.: ЕВРОЗНАК, 2002. – 480 с.
14. Музика О.Л. Курсові роботи з психології. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 104 с.
15. Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология научного исследования. – М.: Либроком. – 280 с.
16. Основы методології та організації наукових досліджень : навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
17. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія / Ред. колегія: Т. В. Коломієць, Т. Ю. Кулаковський, Г. В. Пирог; за науковою редакцією професора Л. П. Журавльової. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. С. 192-201. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/30708>
18. П'ятницька-Позднякова І.С. Основы научных досліджень у вищій школі : навч. посібник. – К. : 2003. – 116 с.
19. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: Навчально-методичний посібник. – К.: Ніка-Центр. – 2003. – 204 с.
20. Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Экспериментальная психология: практический курс. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. – 528 с.
21. Юревич А.В. Методологический либерализм в психологии // Вопросы психологии. – №5, 2001. – С. 3-17.
22. Юревич А.В. Психология и методология // Психологический журнал. – 2001. – №5. – С. 35-46.
23. Янчук В.А. Методология и методы психологического исследования в психологии и социальных науках. – Мн.: АПО, 2011. – 376 с.
24. Bones AK: We knew the future all along: Scientific hypothesizing is much more accurate than other forms of precognition— A satire in one part. *Perspectives on Psychological Science*. 2012, 7: 307-309.
25. Laws K.R. Negativland – a home for all findings in psychology. *BMC Psychol* 1, 2. 2013. <https://doi.org/10.1186/2050-7283-1-2>
26. Pashler H, Harris CR: Is the Replicability Crisis Overblown? Three Arguments Examined. *Perspectives on Psychological Science*. 2012, 7 (6): 531-536.
27. Quintana S. M., & Minami, T. Guidelines for meta-analyses of counseling psychology research. *The Counseling Psychologist*. 2006, 34, 839-877.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського. Режим доступу: www.dnpb.gov.ua.
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
4. Пошукова система наукової літератури. Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
5. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. Режим доступу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Шаблон завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

Рівень вищої освіти
Спеціальність
Освітня програма

Другий (магістерський)
053 Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

соціальної та практичної психології

_____ Наталія ПОРТНИЦЬКА

«__» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

_____ (ПІБ)

1. Тема кваліфікаційної роботи _____

Науковий керівник роботи _____

(ПІБ керівника)

(науковий ступінь, вчене звання, посада керівника)

Затверджено наказом ЖДУ імені Івана Франка № _____ від «__» _____ 20__ р.

2. Термін подання здобувачем вищої освіти роботи _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

	Етапи виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1	Вибір та узгодження з науковим керівником <i>теми</i> магістерської роботи	Вересень 20__ р.	
2	Знайомство з <i>методичними рекомендаціями</i> до написання магістерських робіт	Вересень 20__ р.	
3	Знайомство з <i>календарним планом</i> виконання магістерського дослідження, узгодження з науковим керівником індивідуального <i>графіку проведення магістерського дослідження</i>	Вересень- жовтень 20__ р.	
4	Розробка <i>структури</i> (плану) роботи. Складання <i>бібліографії</i> з проблеми дослідження	Жовтень 20__ р.	
5	Написання <i>вступу</i>	Листопад 20__ р.	
6	Проведення теоретичного аналізу досліджуваної проблеми, розробка теоретичної моделі дослідження. Написання <i>1 розділу</i> роботи	Листопад- грудень 20__ р.	

8	Планування організації дослідження, підбір методів та підготовка методик. Написання 2 розділу роботи	Січень-лютий 20__ р.	
7	Підготовка публікації (тез або статті) з теми роботи, а саме апробація теоретичної моделі досліджуваного явища	Лютий-березень 20__ р.	
9	Проведення емпіричного дослідження . Підготовка та написання 3 розділу	Березень-травень 20__ р.	
10	Кількісна обробка психодіагностичних результатів дослідження (під час навчальної практики)	Квітень 20__ р.	
11	Доопрацювання вступу, 1 і 2 розділу, оформлення висновків та списку використаних джерел для курсової роботи з теми магістерського дослідження	Квітень 20__ р.	
12	Захист курсової роботи за теоретико-методологічною та методичною частинами магістерського дослідження	Травень 20__ р.	
13	Підготовка публікації (тез або статті) з теми роботи, а саме апробація результатів емпіричного дослідження	Червень-вересень 20__ р.	
14	Оформлення висновків, списку використаних джерел, додатків магістерської роботи. Підготовка повного чорнового варіанту роботи для вичитки науковим керівником	Вересень-жовтень 20__ р.	
15	Усунення зауважень, врахування рекомендацій наукового керівника	До 1.11.20__ р.	
16	Перевірка на плагіат. Отримання відгуку на роботу від наукового керівника	До 10.11. __ р.	
17	Підготовка презентації . Написання тексту виступу для захисту	До 10.11. __ р.	
18	Попередній захист роботи	До 15.11. __ р.	
19	Рецензування зовнішнім рецензентом	Листопад 2021 р.	
20	Чистове оформлення роботи. Роздрукувати , зшити та здати на кафедру готову роботу	15.11- 1.12.20__ р.	
21	Захист магістерської роботи	Грудень 20__ р.	

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Науковий керівник роботи _____

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Приклади оформлення бібліографії за різними стандартами

1. ДСТУ 8302:2015

Пирог Г. В., Коробко Д. С. Професійне самовизначення старшокласників, які опинились у складних життєвих обставинах: діагностична та корекційно-розвивальна робота. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. Випуск 2. Том 2. Херсон, 2018. С. 66-71.

Пирог Г. В. Системний аналіз політичних орієнтацій особистості. *Особистісне зростання: теорія і практика*: Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Житомир, Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка. 2016. С. 65-69.

2. ДСТУ 7.1:2006

Котлова Л. О. Гендерні особливості конфліктних форм поведінки в підлітковому та юнацькому віці / Л. О. Котлова // Педагогічна освіта : Теорія і практика. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр. – К. : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – № 19. – С.95 – 99.

Пирог Г. В. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Психологія професійної орієнтації» / Г. В. Пирог, І. В. Кирильчук. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2016. – 38 с.

3. Стиль APA

Автор(и) (англ.). (Дата публікації). Назва статті транслітерована [Назва статті англійською мовою]. *Назва періодичного видання транслітерована – Назва періодичного видання англійською мовою, Том (Випуск), сторінка(и)* [де].

APA: Illiashenko, S.M., & Shypulina, Yu.S. (2012). Komunikatsiina efektyvnist web-tekhnologii u marketynhu naukovo-osvitnikh posluh [Communication effectiveness of WEB-technologies in marketing of research and educational services]. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and Management of Innovations, 1*, 69-78 [in Ukrainian].

(**ДСТУ 7.1:2006:** Ілляшенко С. М. Комунікаційна ефективність web-технологій у маркетингу науково-освітніх послуг / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №1. – С. 69-78.)

4. Стиль Harvard

Автор(и) (англ.). Назва статті транслітерована [Назва статті англійською мовою]. *Назва періодичного видання транслітерована. Том (Випуск)* [Назва періодичного видання англійською мовою]. Місто, видавництво, рік, сторінки.

Harvard: Ivanov L. V. Statisticheskiiy podkhod k obrabotke sotsiologicheskikh dannykh [The statistical approach to the processing sociological data]. *Trudy mezhdunar. konf. "Sotsiologiya i matematika". T. 2* [Proc. of the Int. Conf. "Sociology and Mathematics". Vol. 2]. Kharkov, NTU "KhPI" Publ., 2006, pp. 5–9.

(**ДСТУ 7.1:2006:** Иванов Л. В. Статистический подход к обработке социологических данных / Л. В. Иванов // Труды междунар. конф. «Социология и математика». – Т. 2. – Х. : НТУ «ХПИ», 2006. – С. 5-9.)

Правила оформлення бібліографії за ДСТУ 8302:2015

Оформлення списку використаної у наукових роботах літератури повинно відповідати вимогам ДСТУ 8302:2015 (згідно наказу МОН № 40 від 12.01.2017 р.). У процесі складання списку використаних джерел та літератури необхідно дотримуватися зазначених у стандарті форм запису.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Журавльова Л. П. Психологія емпатії: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 328 с.
Два, три автори	Пирог Г. В., Кирильчук І. В. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Психологія професійної орієнтації». Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 38 с.
Книги під назвою (без автора)	Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: колективна монографія. Житомир, Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 286 с.
Багатотомне видання	Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.
Дисертації	Коломієць Т. В. Особливості емпатійної міжособистісної взаємодії в юнацькому віці: дис. ... канд. психол. наук. Житомир, 2015. 197 с.
Автореферати дисертацій	Кулаковський Т. Ю. Психологічні чинники розвитку здібностей до підприємництва: автореф. дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2010. 20 с.
Розділ книги	Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности</i> : монографія / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2012. С. 87–99.
Статті з журналів та періодичних збірників	1. Марчук К. А., Котлова Л. О. Психологічні особливості творення поетичного тексту. <i>Психологія: реальність і перспективи</i> : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 8. Рівне: РДГУ, 2017. С. 120-124. 2. Пирог Г. В., Шмиглюк О. Г., Горбачук Ю. О. Особливості психологічних станів учасників антитерористичної операції / операції об'єднаних сил. <i>Теорія і практика сучасної психології</i> . 2019. № 3, Т. 2. С. 130-134.
Матеріали конференцій	Пирог А. В. Проблемы психологического изучения кризисов обучения студентов. <i>Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі</i> : матеріали III Міжнародного Конгресу (Одеса, 18-21 травня 2017 р.). Одеса, 2017. С. 482-483.
Електронні ресурси	Пирог А. В. Психологические особенности отображения процессов мышления в социальных сетях. <i>GESJ: Education Sciences and Psychology</i> . 2018. No.1 (47) P. 134-138. URL: http://gesj.internet-academy.org.ge/en/list_artic_en.php?b_sec=edu&issue=2018-03 (дата звернення: 17.06.2018)

Приклад оформлення списку джерел у кваліфікаційній роботі**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

1. Владленова І. В. Посткоронавірусний світ: кризис в національній безпеці та мрії про «суспільство споживання». *Гілея: науковий вісник*, 2020. Вип. 165 (№5). С. 165-168.
2. Єсип М. З. Релігійні уявлення віруючих з різними копінг-стратегіями : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.01. Львів, 2012. 261 с.
3. Конотоп Л. Г. Релігійна свідомість: методологічні аспекти дослідження. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2019. №1 (29). С. 21-25.
4. Кривенко Ю. В., Адаховська Н. І. Право на віросповідання в умовах пандемії коронавірусу Covid-19. *Епідемії в Європі і право: від Риму до Covid-19*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 12 черв. 2020 р.). Одеса: Видавничий дім «Фенікс», 2020. С. 43-45.
5. Пирог Г. В. Психологічні аспекти функціонування релігійних цінностей (християнський аспект). *Українське релігієзнавство: Бюлетень Української асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України*. 2006. №39. С. 93-102.
6. Психологічна профілактика і гігієна особистості у протидії пандемії Covid-19 : Методичний посібник / за ред. В. В. Рибалки. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України, 2020. 123 с.
7. Система моніторингу поширення епідемії коронавірусу. URL: <https://covid19.rnbo.gov.ua> (дата звернення: 25.05.2021).
8. Harris K. A., Howell D.S., Spurgeon D.W. Faith Concepts in Psychology: Three 30-Year Definitional Content Analyses. *Psychology of religion and spirituality*. 2018. № 10 (1). P. 1-29.

Список проблем для практичних завдань

Виконання практичних завдань передбачає формування навичок формулювання методологічних засад психологічного дослідження. Для цього на практичних заняттях здобувачі вищої освіти послідовно розбирають та формулюють **тему, об'єкт, предмет, гіпотезу, мету та завдання, можливі методи** для наступних проблем, що можуть бути основою наукового дослідження з психології:

- Чи впливає прокрастинація на формування успішної особистості?
- Початок відвідування дитиною дитячого садка є дуже стресовим періодом у житті дитини.
- Чи залежить від особистісних та професійних якостей персоналу успіх функціонування банківської установи?
- Чи залежить від батьківського ставлення емоційний розвиток дитини?
- Чи впливає на діяльність військовослужбовців переживання емоційного дискомфорту?
- Чи залежить ефективність діяльності вчителя від уміння налагодити хороші взаєностосунки з учнями?
- У юнацькому віці схильність до маніпулювання може бути негативним фактором, що впливає на успіх у рішенні життєво важливих завдань (пошук близького друга, вибір супутника життя, оволодіння професією тощо).
- Високий рівень тривожності та наявність страхів у дітей є ознакою емоційного неблагополуччя.
- Високий рівень тривожності у дорослих є ознакою емоційного неблагополуччя.
- Чи пов'язане формування образу «Я-реальне» у підлітковому віці з розвитком особистісної рефлексії?

Приклад формулювання теми, об'єкту, предмету, гіпотези, мети та завдань, можливих методів наукового дослідження з психології для проблеми «Чи впливає прокрастинація на формування успішної особистості?»:

Тема наукового дослідження: «Зв'язок прокрастинації з мотивацією досягнення успіху студентів».

Об'єкт – феномен прокрастинації.

Предмет – зв'язок прокрастинації з мотивацією досягнення успіху студентів.

Гіпотеза – прокрастинація пов'язана з мотивацією досягнення успіху студентів:

- у тих, хто вчасно виконує всі навчальні завдання, переважає мотивація досягнення успіху;

– ті, хто часто відкладає виконання домашніх завдань, мають мотивацію уникнення невдач.

Мета – проаналізувати зв'язок між прокрастинацією та мотивацію досягнення успіху / уникнення невдач.

Завдання:

– провести теоретичний аналіз явища прокрастинації та мотивації досягнення студентів,

– підібрати діагностичний інструментарій,

– здійснити емпіричне дослідження прокрастинації та мотивації досягнення успіху/ уникнення невдач студентів,

– визначити особливості зв'язку між прокрастинацією та мотивацією досягнення успіху/ уникнення невдач у студентів.

Методи:

– спостереження (за тими, хто прокрастинує – як часто, в яких ситуаціях, які реакції проявляє тощо),

– експеримент (попросити людей, які постійно щось відкладають, виконати не важке завдання за певний час і зафіксувати час і ступень виконання),

– опитування, зокрема, методика «Мотивація до успіху» Т. Елерса, Шкала загальної прокрастинації К. Лей, анкета «Причини особистісної схильності до відтермінування завдань» М. Дворник.

Зразок оформлення титульного аркушу кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

Реєстраційний № _____
Дата реєстрації _____

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС
КРИЗИ «СЕРЕДНЬОГО ВІКУ»**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія
освітньої програми Психологія розвитку
24Мд-ПсихР групи
Січкарь Анни Миколаївни

Науковий керівник:
доцент кафедри соціальної та
практичної психології,
кандидат філософських наук, доцент
Пирог Ганна Володимирівна

Рекомендовано до захисту
рішенням кафедри соціальної та практичної психології
Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.
Зав. кафедри _____ Наталія ПОРТНИЦЬКА

м. Житомир – 20__

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ*

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ РЕЛІГІЙНОСТІ	10
1.1. Проблема релігійної свідомості у психологічних дослідженнях	10
1.2. Релігійна свідомість українців	15
1.3. Психологічні особливості представників християнських конфесій	21
1.4. Психологічні особливості ставлення релігійних людей до пандемії	26
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕЛІГІЙНОСТІ ТА СТАВЛЕННЯ ДО ПАНДЕМІЇ	34
2.1. Процедура та організація дослідження	34
2.2. Методи та методики дослідження	37
2.2.1. Метод асоціативного експерименту	37
2.2.2. Тест структури індивідуальної релігійності	41
2.2.3. Методика «Релігійні копінг-стратегії»	43
Висновки до розділу 2	45
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ РЕЛІГІЙНОСТІ ЗІ СТАВЛЕННЯМ ДО ПАНДЕМІЇ	47
3.1. Психологічні особливості релігійності досліджуваних	47

* для теми «Психологічні особливості зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії»

3.2. Семантичне наповнення поняття «релігія» у представників різних конфесій	53
3.3. Психологічні особливості ставлення християн до пандемії ..	61
3.4. Особливості зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії	88
Висновки до розділу 3	93
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	99
ДОДАТКИ	106

Приклад написання вступу кваліфікаційної роботи**ВСТУП**

Актуальність дослідження. Весь світ переживає непрості часи – у грудні 2019 року в м. Ухань (КНР) було виявлено вірус, що дуже швидко поширюється та часто є причиною тяжких ускладнень. Кожна людина шукає для себе власний спосіб не піддаватись паніці. Безумовно, релігія входить до їх числа – у Богові люди знаходять спокій та впевненість у зціленні у випадку хвороби. Для кожної людини релігія має свій сенс, але об'єднуючим фактором для християн є те, що вони вірують, а отже будуть врятованими.

На даний час ми маємо небагато досліджень на релігійну тематику в контексті пандемії. Проте уже наявні джерела дозволяють нам поглянути на неї з різних ракурсів. *Огляд досліджень*

Отже, актуальність і недостатня наукова розробленість проблеми зумовили вибір теми дослідження – «Психологічні особливості зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії».

Об'єкт дослідження – релігійність сучасних українців.

Предмет дослідження – психологічні особливості зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії у сучасних українців.

Гіпотеза дослідження: ставлення українських християн до пандемії та стратегії подолання її наслідків залежать від глибини віри та конфесійної належності.

Мета дослідження – визначити особливості зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії та стратегіями подолання її наслідків.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз сучасних психологічних досліджень, що стосуються релігійної віри та пандемії та запропонувати теоретичну модель

зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії та стратегіями подолання її наслідків.

2. На основі узагальнення досліджень підібрати методи емпіричного дослідження зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії.

3. Провести емпіричне дослідження ставлення українських християн до релігії та пандемії, з'ясувати властивості релігійності та способи долавання труднощів у досліджуваних під час карантину;

4. Визначити особливості зв'язку релігійності зі ставленням до пандемії.

Методологічні та теоретичні основи дослідження.

Методи та організація дослідження.

Теоретичне та практичне значення.

Наукова новизна дослідження

Апробація результатів дослідження.

Публікації.

Структура та обсяг роботи.

Приклад інформаційного листа

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА Кафедра соціальної та практичної психології

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Запрошуємо Вас взяти участь у Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Суспільство для психічного здоров'я особистості: взаємодія родини, освіти, громади», яка відбудеться 3 листопада 2022 року на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Мета конференції: осмислення проблем психічного здоров'я особистості у контексті актуальних соціальних викликів, залучення вчених, викладачів вищих навчальних закладів, фахівців-практиків, аспірантів, здобувачів вищої освіти до наукової дискусії, стимулювання та підтримка науки в Україні, розвиток наукової співпраці.

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Психічне здоров'я особистості.
2. Психічне здоров'я дитини в контексті спеціальної та інклюзивної освіти.
3. Внесок громади у розвиток психічного здоров'я.

Робочі мови конференції: українська, російська, англійська, польська.

Форма участі: дистанційна.

За результатами інтернет-конференції кожен учасник отримає програму конференції і сертифікат участі, збірник наукових праць (за матеріалами конференції) у електронному PDF-форматі. Збірник наукових праць буде розміщений в електронній бібліотеці ЖДУ ім. І. Франка (<http://eprints.zu.edu.ua/>).

УМОВИ УЧАСТІ В КОНФЕРЕНЦІЇ:

Для участі у конференції необхідно до _____:

- подати електронну заявку за посиланням;
- надіслати на електронну адресу _____ тези доповіді. Назва відповідає прізвищу учасника, наприклад, *Петренко_тези*
- надіслати квитанцію про оплату організаційного внеску. Назва файлу відповідає прізвищу учасника, наприклад, *Петренко_оплата*.

Примітка: надсилаючи матеріали електронною поштою, у темі листа обов'язково вкажіть: *матеріали конференції_прізвище*.

Обов'язковий організаційний внесок становить _____ грн. Організаційний внесок сплачується _____.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ:

- **Технічні вимоги:**
 - обсяг – від 2 до 5 сторінок (включаючи таблиці, рисунки та літературу);
 - формат А-4 у текстовому редакторі Microsoft Word for Windows;
 - гарнітура: Times New Roman, кегль (розмір) 14, інтервал – 1,5;
 - абзацний відступ – 1,25 см;
 - всі поля – 2 см.

- **Структура тез:**

- напрямок конференції відповідно до тематики тез доповіді,
- прізвище, ім'я, по батькові автора (ів) (шрифт – **напівжирний**);
- науковий ступінь, вчене звання (у разі наявності), посада;
- місце роботи (навчання),
- місто, країна (шрифт – *курсивом*);
- назва тез (великі літери, шрифт – **НАПІВЖИРНИЙ**);
- текст;
- використана література (без повторів) оформлюється в кінці тексту під заголовком «Література» за алфавітом відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015. У тексті виноски позначаються квадратними дужками із вказівкою в них порядкового номера джерела за списком та через кому – номери сторінки, наприклад: [1, с. 45].

Примітка! Оргкомітет залишає за собою право не друкувати матеріали, якщо вони не відповідають вимогам або тематиці конференції, стандартам якості наукової роботи, а також за умови відсутності підтвердження оплати.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ ДОПОВІДІ

Напрямок 1. Психічне здоров'я особистості.

Сидорчук Катерина Анатоліївна

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної психології

Мартиненко Ігор Романович

магістрант спеціальності «Психологія»

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ АТО

Текст

Література:

Бриндіков Ю. Л. Шляхи подолання посттравматичного стресового розладу у військовослужбовців: соціально-психологічні аспекти. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ; Ніжин: ПП Лисенко, 2016. Том ІХ. Вип. 8. С. 72–82.

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ!

Написання публікацій з тематики кваліфікаційної роботи

Наявність хоча б однієї публікації з теми магістерського дослідження є обов'язковою, однак рекомендується дві публікації за темою магістерського дослідження – у першій апробується теоретична модель досліджуваного явища, яку запропонував магістрант, у другій – результати емпіричного дослідження.

Найбільш поширеними *формами наукових публікацій* є статті й тези.

Наукові періодичні видання публікують для авторів свої вимоги до структури й особливостей оформлення публікацій. Проте є *загальні правила* написання наукових статей або тез, і згідно них структура публікації аналогічна структурі наукової роботи.

Структура публікації, присвяченої теоретичній моделі досліджуваного явища:

- у *вступі* порушується проблема та коротко висвітлюється її актуальність. Рекомендується писати про суспільне, наукове значення вивчення певної проблеми й те, що вона недостатньо досліджувана. Вступ у публікації має бути чітким та конкретним і мати обсяг в 1-2 абзаци (5-10 рядків);
- *огляд наявних досліджень*, де у формі полеміки розглядаються різні погляди на цю проблему та дискутуються відомі з літератури результати досліджень;
- в *основній частині* презентується авторське бачення досліджуваного явища, тобто його опис в психологічних поняттях та зв'язках між ними, який пояснює структуру, функції, фактори предмета дослідження;
- закінчення статті у формі *висновків* – формулюються головні проблемні питання досліджуваної теми та можливі напрями й методи її вивчення. У висновку не має бути нових положень – воно підбиває підсумок уже написаній роботі;
- *список використаних джерел*. Список оформляють в алфавітному порядку або порядку подання в тексті. Зверніть увагу, що ВІКІПЕДІЯ не є науковим джерелом і посилатися на неї не можна.

Стаття, яка містить результати емпіричного дослідження, включає:

- *вступ* – в ньому висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, її суспільне та наукове значення;
- короткий *огляд останніх досліджень* – розглядаються, здебільшого, нові дані наукової літератури з проблеми (публікації за останні 5 років), увага зосереджується на недосліджених або ж суперечливих аспектах;
- *постановку цілей та завдань* – зазначається, що саме досліджується і з якою метою (*постановка завдання*) (5-10 рядків);
- виклад *основної частини* – опис методики дослідження, отриманих результатів та їхній аналіз. Бажано подавати інформацію у формі таблиць, графіків і діаграм;
- *висновки*, які наводяться на завершення публікації та закінчуються коротким зазначенням перспектив подальших досліджень цієї проблеми;
- *список використаних джерел* – містить джерела, на які є посилання у статті.

Тези – це маленька, самодостатня стаття, написання якої має власну логіку:

- *тема* тез має бути в міру вузькою, повинна відповідати тематиці вашого наукового дослідження і конференції та містити щось нове;
- *назва* тез має відповідати змісту, бути конкретною та простою;
- *структура* тез: *вступ* – «Чому те, що я буду писати далі, важливо»; *основний текст* – структурований, з аналізом положень та емпіричних даних; *висновки* – підсумування викладеного тексту;
- *список використаних джерел* – не має бути великим (якщо об'єм тез – 2 сторінки, то обмежтеся 1-3 найважливішими джерелами).

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Укладач:
ПИРОГ Ганна Володимирівна**

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**Методичні рекомендації з освітньої компоненти
для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 053 Психологія**